

**В.М. Остапко, В.К. Тожарь, Г.В. Бойко, Г.І. Харкота, Н.П. Куленко, О.Г. Муленкова,
Н.В. Шпильова**

НОВІ ДОПОВНЕННЯ ДО СКЛАДУ ФЛОРИ ПІВДЕННОГО СХОДУ УКРАЇНИ

флора, південний схід України, аборигенні та адвентивні види, нові види, нові місцезнаходження

Антропогенний тиск на рослинний покрив південного сходу України, зумовлений розвинутою промисловістю, призводить до його перетворення. Тому постійне стеження за складом флори є важливим завданням ботаніків.

Після публікації "Конспекта флоры юго-востока Украины" [4] і доповнень до нього [1, 2, 18], коригування номенклатури таксонів у зв'язку з виданням чергового довідника С.К.Черепанова [17] та довідника стосовно флори України [19] на підставі критико-систематичних досліджень авторів, заснованих на позиціях монотипичної концепції виду, зроблений ряд доповнень до флори регіону. Найчисленніших змін зазнали написання авторів при таксонах різноманітних рангів – 564 виправлень. Значна кількість видових епітетів (78) змінена на інші в зв'язку з встановленням їхнього пріоритету або зміною обсягу розуміння таксонів. Аналогічні зміни торкнулися 43 родових назв, 20 із котрих виділені як нові в складі родів, що широко приймалися. На рівні родин також змінено 5 назв, а 7 нових родин виділено зі складу відомих, що раніше трактувалися більш широко. В цілому склад регіональної флори доповнено 1 новою родиною, 17 родами і 81 видом, що виявлені за останні п'ятнадцять років. Виключені 1 родина, 2 роди і 6 видів. Проведено граматичні виправлення в написаннях таксонів – 68 випадків. Таким чином, список флори південного сходу України приведений у відповідність із сучасною номенклатурою і складає 1949 видів, 627 родів, 133 родини.

Наводимо найважливіші флористичні знахідки, зроблені в останні роки. Це, перш за все, нові для регіону автохтонні види.

Thymus ciliatissimus Klokov описаний як вузький локальний ендемік піщаних степів по р. Саврани в Одеській області [14]. Виявлений у басейні р.Сіверський Донець: Донецька обл., Краснолиманський р-н, південніше с. Ямпіль, соснові культури на піщаній терасі, 31.08.1999, В.М. Остапко, Н.П. Куленко. Зростає разом із *T. pallasianus* Heinr. Braun у складі степової рослинності на пісках в угрупованнях з *Festuca beckeri* (50 % проєктивного покриття при загальному – 70 %), *Artemisia marschalliana* (10 %), *Helichrysum arenarium* (3 %), *Potentilla arenaria* (2 %), *Thymus pallasianus* (1 %), *Agropyron lavrenkoanum*, *Centaurea odessana*, *Euphorbia seguieriana*, *Achillea micrantha*, *Senecio borysthenica*, *Erysimum diffusum*, *Scabiosa ucrainica*. Розірваний ареал виду є наслідком його реліктової природи і свідчить на користь точки зору М.В. Клокова про архаїчність *T. ciliatissimus* відносно до *T. borysthenicus* Klokov і *T. pallasianus* [3]. Там же знайдено зарості *Liraria ruthenica* Blonski (04.07.2000, В.М. Остапко), що поширений північніше степового *L. maeotica* Klokov.

Solanum zelenetzki Rojark. – ендемік Криму [13]. Зібраний на Самсоновій косі на околиці м. Новоазовська Донецької обл., сел. Єланчик, у приматериковій і літоральній частинах коси, 11.10.1999, Н.П. Куленко, В.М. Остапко, О.Г. Муленкова.

Heliotropium intermedium Andrz. – південноприморським ендемік: Донецька обл., Першотравневий р-н, с. Юрїївка, по балці та материковому обриві зрідка, 07.09.2000, В.М. Остапко.

Limonium alutaceum (Steven) O.Kuntz. – південнопричорноморський ендемік: Донецька обл., Олександрівський р-н, між с. Іванівка та с. Пасічне, урочище Верхньосамарське, 20.07.1994, В.М. Остапко, Т.Т. Чуприна.

Rosa parviuscula Chrshan. & Laseb. – це верхньодністровський ендемік, на думку авторів виду. Рослини, що визначаються за наявними ключами і описами [7, 15] як цей вид, знайдені в басейні р. Кринка в південній частині Донецького кряжа: Донецька обл., Амвросіївський р-н, с. Велике Мішково, осипи сланців над старицею р. Кринка на північ від села, одинично, 24.05.1996, В.М. Остапко. Видова належність зібраних рослин потребує уточнення, проте у будь-якому випадку вони не належать до відомих на південному сході України видів.

Veronica chamaedrys L. приводиться як досить звичайний для південного сходу України вид [4]. Після критичного перегляду гербарних зборів у ДНЗ цього виду відповідно до трактування його у вузькому розумінні [12] з'ясувалося, що *V. chamaedrys* L. s. str. var. *eglandulosa* M.A.Fisch зустрічається лише в долині Сіверського Дінця. Окрім того, відмічено: Донецька обл., Волновахський р-н, Великоанадольський ліс, на галявинах, 18.05.1985, Г.І.Хархота (мабуть, як заносний вид). Інші збори в ДНЗ із території південного сходу України, раніше визначені як *V. chamaedrys* L., відносяться до *V. vindobonensis* (M.A.Fisch.) M.A.Fisch. – єврокавказького з заходом у Малу Азію виду, поширеного в межах ареалу *V. chamaedrys* L. s. str., але, що стосується до останнього, як диглоїдна раса ($2n = 16$) до тетраплоїдної ($2n = 32$) [12]. На картосхемі поширення *V. vindobonensis* [12] показані 4 місцезнаходження цього виду в межах південного сходу України. У гербарії ДНЗ встановлено 35 місцезнаходжень виду, розташованих у всіх ботаніко-географічних районах регіону. Таким чином, звичайним на південному сході України є *V. vindobonensis* (M.A.Fisch) M.A.Fisch., а рідкісним, що заходить лише до долини Сіверського Дінця, – *V. chamaedrys* L.

Є поповнення флори регіону новими адвентивними видами, а саме:

Papaver tumidulum Klokov – південнопонтичний ендемік [14]. Як заносний вид зібраний на залізниці, ст. Донецьк-2, 23.07.1999, В.М. Остапко.

Picris rigida Ledeb. ex Spreng. в Україні зустрічається в районі верхнього Дністра і північної частини середнього Дніпра, а також у Гірському Криму, де він досить звичайний [14]. Зустрічається на пісках, галечниках, на кам'янистих і щербенистих схилах, на пустирях і уздовж доріг. Знайдений: Донецька обл., м. Маріуполь, територія агрокомбінату Маріупольського металургійного заводу ім. Ілліча, група із семи рослин, 04.10.1999, В.К.Тохтарь; залізнична ст. Донецьк, біля залізниці, декілька екземплярів, 30.08.1992, Р.І. Бурда, В.Д. Вожкін, Д.І. Трет'яков, В.К. Тохтарь, В. Єглік (V. Jehlik). Від близького виду *P. hieracioides* він відрізняється жорсткощетиnistим опушенням усієї рослини і спинок обгорток і має бурі, а не жовті (світлобурі) сім'янки.

Galinsoga urticifolia (Kunth) Benth.: Донецька обл., м. Макіївка, селище Дзержинське, терикон шахти "Ганзовка-1" (недіючий), смітник, декілька екземплярів, 17.10.2000, Н.П. Куленко, О.Г. Муленкова.

Impatiens parviflora DC.: м. Донецьк, Кіровський р-н, поблизу агрогосподарства "Азалія", тарна база, уздовж огорожі, масово, 28.06.2000, О.Г. Муленкова; м. Донецьк, Пролетарський р-н, парк ім. М. Горького, вздовж тротуару, 21.09.2000, В.К. Тохтарь.

Далі наводимо виявлені нові місцезнаходження рідкісних аборигенних видів, які уточнюють їх ареали.

Adonis vernalis L.: Донецька обл., Володарський р-н, с. Шевченко, по балці, що виходить до Старокримського водосховища, не щільна, але численна популяція, 24.04.1996, В.М. Остапко, Н.П. Куленко, Н.В. Шпильова, Л.М. Валухова; Старобешевський р-н, с. Стила, лівий берег р. Мокра Волноваха, по схилах балки, що впадає в долину, 26.06.1997, В.М. Остапко, Н.П. Куленко, Н.В. Шпильова, Л.М. Валухова, В.І. Щербань, Т.М. Булдакова.

Allium podolicum (Asch. & Graebn.) Blocki ex Racib. – причорноморський ендемік: Донецька обл., Краснолиманський р-н, південніше с. Ямпіль, у соснових культурах на піщаній терасі, 31.08.1999, В.М. Остапко.

Alopecurus myosuroides Huds. Поширений на Кавказі, у Передній і Середній Азії, Ірані, Афганістані і Північній Африці. В Україні відомий із Криму. Цей вид був відзначений нами раніше на комбінаті хлібопродуктів у м. Ясинувата [2]. Нові місцезнаходження: Донецька обл., Мар'їнський р-н, м. Курахово, на території комбінату хлібопродуктів, 23.08.1997, В.К. Тохтарь; м. Макіївка, Макіївський металургійний завод, 23.07.1999, В.К. Тохтарь.

Angelica archangelica L. – дуже рідкісний вид, що зустрічається у заплаві Сіверського Дінця і його лівих приток [4]. Нове місцезнаходження: Донецька обл., Краснолиманський р-н, південніше с. Ямпіль, у вільняку біля дороги Закопне – Красний Ліман, 31.08.1999, В.М. Остапко, Н.В. Шпильова, Г.В. Савченко, О.Г. Муленкова, Н.П. Куленко, В.І. Щербань.

Arenaria zozii Kleopow – приазовський ендемік, що відмічався лише на літоральних пісках і на гранітах по р. Калці біля с. Кременівка Володарського р-ну Донецької обл. [1]. Виявлено місцезнаходження ще північніше по р. Кальміус: Тельманівський р-н, с. Староласпа, степ, 15.06.1999, О.Г. Муленкова, Н.П. Куленко, Т.Т. Чупріна, Г.В. Савченко, Г.І. Хархота, Л.В. Курцюшина.

Artemisia nutans Willd. Виявлено диз'юнктивне (на південь від межі ареалу) місцезнаходження виду: Донецька обл., Амвросіївський р-н, с. Кліново, урочище Кліновське, відслонення мергелю, 27.06.2000, Г.В. Бойко.

Astragalus novoascanicus Klokov – південнопричорноморський реліктовий вид, який був відомий у межах Донецької обл. з 7 місцезнаходжень у вузькій смузі Приазовської низини. Нове місцезнаходження є найпівнічніше: Старобешевський р-н, м. Докучаєвськ, балочка біля дороги на с. Стилу поблизу від кар'єра в долині р. Сухой Волновахи, 23.06.1998, В.М. Остапко, О.Г. Муленкова, Т.Т. Чупріна, Г.І. Хархота.

Calophaca wolgarica (L.fil.) DC. – реліктовий рідкісний вид. Багаточисельна популяція, що місцями домінує в фітоценозах, знайдена там же, де і попередній вид.

Carex acuta L. в регіоні зрідка зустрічається в долині Сіверського Дінця і на Донецькому кряжі [4]. Знайдений південніше: Донецька обл., Волноваський р-н, с. Знаменівка, заказник "Знаменівська балка", біля струмка, 09.06.1999, В.М. Остапко.

Delphinium sergii Wissjul. – рідкісний східнопричорноморський лісостеповий ендемік. Нове місцезнаходження: Донецька обл., Артемівський р-н, с. Міньківка, урочище Міньківка, байрачна діброва, 06.07.2000, В.М. Остапко.

Equisetum hiemale L. – дуже рідкісний в регіоні вид. Нове місцезнаходження: Донецька обл., Краснолиманський р-н, оз. Блакитне, берег, рідко, 15.08.2000, В.М. Остапко.

Galium raisae Ostapko – східнопричорноморський ендемік, рідкісний вид [10]. Нові місцезнаходження: Донецька обл., Слов'янський р-н, с. Сидорове, яр до Сіверського Дінця, степовий схил північної експозиції до 5°, 23.06.1999, В.М. Остапко; Артемівський р-н, с. Кірово, підшва крейдового відслонення, рідко, 30.06.1998, В.М. Остапко, Н.П. Куленко, Н.В. Шпильова, Т.Т. Чупріна, Г.В. Савченко, В.І. Щербань, Т.М. Булдакова; Амвросіївський р-н, с. Ново-кліновське, чагарниковий степ, 27.06.2000, В.М. Остапко.

Galium uliginosum L. – голарктичний вид, відомий на південному сході України тільки з двох місцезнаходжень у долині Сіверського Дінця [4]. Нове місцезнаходження: Донецька обл., с. Сидорово, заказник "Урочище Пойма-1", заплавна лука, 23.06.1999, О.Г. Муленкова, В.М. Остапко.

Galium dubovikae Ostapko – східнопричорноморський рідкісний ендемік, відомий лише з заповідників "Провальський степ" і "Стрільцівський степ", а також з одного місцезнаходження

в Ростовській обл. [1, 4]. Нове місцезнаходження розширює ареал виду на південний захід у район Північного Приазов'я: Донецька обл., Тельманівський р-н, с. Кузнецово-Михайлівка, одиначно на березі водоймища по р. Грузький Єланчик, 16.06.1999, Л.: Н.П. Куленко, Д.: В.М. Остапко.

Genista scythica Pacz. – південно-причорноморський ендемік [16]. Нові місцезнаходження найпівнічніші: Донецька обл., Старобешевський р-н, с. Роздольне, кам'янистий степ, нерідко, 15.06.1999, Л.: Т.Т. Чуприна, Г.І. Хархота, Н.П. Куленко, Н.В. Шпильова, Г.В. Савченко, О.Г. Муленкова, Л.В. Купршина, Т.М. Булдакова, Д.: О.Г. Муленкова; Тельманівський р-н, с. Греково-Олександрово, степові схили за селом; там же, с. Кузнецово-Михайлівка, 16.06.1999, ті ж.

Naplophyllum ciliatum Griseb. – причорноморський екстензивний ендемік. На південному сході України зустрічається рідко (відомо 10 місцезнаходжень), в основному в приазовських районах [6]. Нові місцезнаходження: Донецька обл., Старобешевський р-н, с. Роздольне, кам'янистий степ, схили південної експозиції по правому березі Кальміуса поблизу мергелевого кар'єру, 03.06.1999, В.М. Остапко; там же, м. Комсомольське, степові схили, 15.06.1999, Т.Т. Чуприна, Г.І. Хархота, Н.П. Куленко, Н.В. Шпильова, Г.В. Савченко, О.Г. Муленкова, Л.В. Купршина, Т.М. Булдакова; Тельманівський р-н, с. Кузнецово-Михайлівка, часто по степових схилах, 16.06.1999, ті ж.

Jurinea granitica Klokov – приазовсько-донецький ендемік, східна межа ареалу якого проходить по долині р. Кальміус [6]. Нове місцезнаходження відсуває межу на схід до р. Грузький Єланчик: Донецька обл., Тельманівський р-н, с. Кузнецово-Михайлівка, гранітні відслонення, 16.06.1999, Т.Т. Чуприна, Г.І. Хархота, Н.П. Куленко, Н.В. Шпильова, Г.В. Савченко, О.Г. Муленкова, Л.В. Купршина, Т.М. Булдакова.

Ornithogalum fischerianum Krasch. – рідкісний на південному сході України євросибірський вид [4], знайдений в нових місцезнаходженнях: с. Моспіно Донецької міськради, степовий схил до р. Грузької, 02.06.1998, В.М. Остапко, Т.Т. Чуприна, Л.В. Купршина, А.М. Рубіна; Донецька обл., с.м.т. Старобешеве, урочище Зор-Тау, на степовому схилі, одиначно, 25.05.1996, В.М. Остапко; там же, Старобешевський р-н, с. Новокатеринівка, степові схили на північ від села, зрідка, 25.05.1996, В.М. Остапко; Тельманівський р-н, с. Кузнецово-Михайлівка, степовий схил, 16.06.1999, Т.Т. Чуприна, Г.І. Хархота, Н.П. Куленко, Н.В. Шпильова, Г.В. Савченко, О.Г. Муленкова, Л.В. Купршина, Т.М. Булдакова.

Palimbia salsa (L.fil.) Besser – причорноморсько-прикаспійський ендемік, рідкісний реліктовий вид на південному сході України [4]. Нове місцезнаходження: Донецька обл., Старобешевський р-н, с. Роздольне, кам'янистий степ, одиначно, 15.06.1999, Л.: Т.Т. Чуприна, Г.І. Хархота, Н.П. Куленко, Н.В. Шпильова, Г.В. Савченко, О.Г. Муленкова, Л.В. Купршина, Т.М. Булдакова, Д.: Н.П. Куленко.

Phlomis hybrida (Zelen.) R.Kam. & Machmedov – південно-причорноморський ендемік, що відмічався в Новоселівському р-ні Донецької обл. у басейні р. Мокрі Яли, де проходить східна межа ареалу виду [4]. Нове місцезнаходження відсуває цю межу до р. Кальміус: Донецька обл., Старобешевський р-н, с. Роздольне, кам'янистий степ південної експозиції, схили по правому березі Кальміуса поблизу мергелевого кар'єру, 03.06.1999, В.М. Остапко.

Potentilla norvegica L. Південна межа ареалу виду проходить в долині р. Сіверський Донець, де на південному сході України відомі лише 2 місцезнаходження [4]. Нове місцезнаходження: Краснолиманський р-н, Краснолиманське лісництво на березі болотця в 63 кв., дуже рідко, 01.07.1998, В.М. Остапко, Н.П. Куленко, Н.В. Шпильова, Г.В. Савченко, В.І. Щербань, Т.Т. Чуприна, Т.М. Булдакова.

Rosa balsamica Besser – причорноморський вид, що зрідка зустрічається по всій території південного сходу України, проте не наводився для середньої течії басейну р. Кринка [5], де і зібраний: Донецька обл., Шахтарський р-н, с. Велика Шишовка, степові схили по балці з південної сторони села, рідко, 18.09.1996, В.М. Остапко, Р.І. Бурда, Н.В. Шпильова, Т.Т. Чуприна, Г.І. Хархота, Н.П. Купенко, Л.М. Валухова, Г.В. Савченко; Амвросіївський р-н, с. Благодатне, північна околиця села, рідко на осипах сланців, 18.09.1996, ті ж; там же, урочище Синя Гора, 18.09.1996, 24.05.1996, ті ж.

Rosa chomutoviensis Chrshan. & Laseb. – приазовсько-донецький ендемік [5], поширений від узбережжя Азовського моря до центрального пасма Донецького кряжа. Виявлене нове місцезнаходження розширює ареал виду до північно-західної околиці Донецького кряжа: Донецька обл., Слов'янський р-н, с. Сидорово, степовий схил, 23.06.1999, В.М. Остапко.

Rosa diplodonta Dubovik – рідкісний приазовсько-донецький ендемік, відомо 9 місцезнаходжень [6]. Нове місцезнаходження: Донецька обл., Тельмановський р-н, с. Кузнецово-Михайлівка, берег ставка, 16.06.1999, Т.Т. Чуприна, Г.І. Хархота, Н.П. Купенко, Н.В. Шпильова, Г.В. Савченко, О.Г. Муленкова, Л.В. Купршина, Т.М. Булдакова.

Salvia stepposa Des.-Shost. – східнопричорноморсько-прикаспійський ендемік, що зрідка зустрічається на південному сході України [4]. У долині Сіверського Дінця не відмічався. Нове місцезнаходження: Донецька обл., Слов'янський р-н, с. Сидорово, крейдяні схили, культури сосни, одинично, 24.06.1999, В.М. Остапко.

Stipa anomala P. Smirn. ex Roshev – диз'юнктивний вид, що спочатку вважався південно-уральським, а потім виявлений на Донецькому кряжі і Приазовській височині [1], де він виявлений ще в двох нових місцезнаходженнях у басейнах р. Кальміуса і р. Берди: Донецька обл., Володарський р-н, с. Водяне, урочище Балка Чернеця, виходи гранітів, 20.07.1995, Т.Т. Чуприна, В.М. Остапко, Л.М. Валухова, В.І. Щербань, О.М. Шевчук; там же, с. Старченково, на гранітах, 21.07.1995, В.М. Остапко, Т.Т. Чуприна, Л.М. Валухова.

Thymus kondratjukii Ostapko – донецько-донський, реліктовий рідкісний вид, поширений від Сіверського Дінця до Хопра, облигатний кретофіл [8, 9]. Виявлена його диз'юнкція на значному віддаленні від південної межі ареалу і на іншому субстраті: Донецька обл., Старобешевський р-н, с. Роздольне, петрофітний степ, рясно, 15.06.1999, Т.Т. Чуприна, Г.І. Хархота, Н.П. Купенко, Н.В. Шпильова, Г.В. Савченко, О.Г. Муленкова, Л.В. Купршина, Т.М. Булдакова.

Vincetoxicum doretzicum Ostapko – східнопричорноморський ендемічний вид, відомо 7 місцезнаходжень [11]. Нове місцезнаходження: Донецька обл., Слов'янський р-н, Маяцьке лісництво, по дорозі на с. Сидорово, діброва у балці, кв. 13, 24.06.1999, В.М. Остапко.

Vicia cassubica L. – євросередземноморський вид. Вказувався як вид, що зустрічається в регіоні зрідка, але не південніше Донецького кряжу [4]. Виявлений на приазовській височині: Донецька обл., Старобешевський р-н, с. Стила, лівий берег р. Мокра Волноваха, на скелях між селами Стила і Миколаївка, рідко, 26.06.1997, В.М. Остапко, Н.П. Купенко, Н.В. Шпильова, Л.Н. Валухова, В.І. Щербань, Т.М. Булдакова.

Woodsia alpina (Bolton) S.F. Gray. Вид відомий із заповідника "Кам'яні Могили". Виявлено друге місцезнаходження виду на південному сході України: Донецька обл., Володарський р-н, с. Кас'янівка, ур. Чердакли, відслонення граніту по р. Кальчик, 05.07.1988, В.М. Остапко, А.Є. Кусков. Місцезростання вудсії знаходиться на території пам'ятки природи місцевого значення "Чердакли". З папоротевих там же зростають ще *Cystopteris fragilis* (L.) Bernh., *Asplenium x haufleri* Reichardt, *A. septentrionale* (L.) Hoffm.

Також отримані нові дані про місцезнаходження малопоширених адвентивних видів.

Amaranthus paniculatus L.: м. Донецьк, Пролетарський р-н, поблизу БК ім. М. Горького, парк, уздовж тротуару; 18.08.1996, В.К.Тохтарь;

A. powellii S.Watson: м. Донецьк, вул. Ткаченка, 76, у подвір'ї будинку на бур'янистому місці в заростях *Cyclachaena xanthiifolia* L., 12.07.1995, В.К.Тохтарь;

Anisantha sterilis (L.) Nevski. Адвентивний вид південноєвропейського походження. У 1992 р. відзначений на південному сході України на під'їзній колії залізниці до Волноваського комбінату хлібопродуктів і залізничній станції Донецьк [1]. Нами прогнозувалося його швидке розселення з місць заносу. Нові локалітети цього виду: м. Макіївка, територія Макіївського металургійного заводу, 23.07.1999, В.К.Тохтарь; м.Волноваха, Волноваський комбінат хлібопродуктів, 01.10.1999, В.К.Тохтарь; м.Маріуполь, Маріупольський завод ім. Ілліча, 04.10.1999, В.К.Тохтарь. Це свідчить про безсумнівну експансію даного виду в регіоні.

Artemisia tournefortiana Rchb. – адвентивний вид передньозіатського походження, вперше відзначений на південному сході України в 1979 р. у єдиному місцезнаходженні – у с. Великоанадоль Волноваського р-ну [4]. Пізніше зібраний у таких місцезнаходженнях: Донецька обл., насип залізниці м. Донецьк – м. Маріуполь навпроти Великоанадольського лісу, 80, 85, 90 квартали, 13.06.1988, Р.І. Бурда, В.М. Остапко, Г.І. Хархота, В.С. Гумець, А.Є. Кусков; м. Луганськ; 24.07.1990, Р.І. Бурда, В.К. Тохтарь, В.М. Остапко. Знайдений у Харківській обл.: м. Ізюм, уздовж цегельного паркану на залізничній станції, біля 50 особин, 04.08.1996, Л.: В.М. Остапко, Д.: Р.І. Бурда.

Euphorbia dentata L.: Донецька обл., м. Горлівка, залізнична станція Майорська, уздовж колії, густа зарость до 100 м довжиною і 4 м шириною, 31.08.1996, В.К.Тохтарь.

Helianthus subcaesescens (A. Gray) E.E. Watson: м. Луганськ, поблизу залізниці, біля "Будинку природи", зарості до 10 м², 18.08.1991, В.К. Тохтарь, В.Д. Бочкін.

Hordeum jubatum L. Північноамериканський вид, описаний із Канади. Заносна рослина в багатьох європейських країнах. Зустрічається звичайно поблизу залізниць і як вид, що поширений як здичавілий поблизу місць культивування. На південному сході України був відмічений у містах Донецьку, Краматорську, Ясинуватій і Маріуполі [1]. Знайдено нове місцезнаходження виду в регіоні: м. Макіївка, металургійний завод, біля залізниці, 23.07.1999, В.К. Тохтарь.

Oenothera salicifolia Desf. ex G.Don: Донецька обл., на узбіччі автодороги на ділянці м. Красний Ліман – с.м.т. Дробішево, зарості на піску, 01.08.1996, В.К. Тохтарь; Донецька обл., м. Слов'янськ, зарості уздовж дороги, 01.08.1996, В.К. Тохтарь;

Solanum alatum L.: м. Донецьк, Пролетарський р-н, вул. Волгодонська, невеличка зарость на квітнику, 02.08.1996, В.К.Тохтарь;

S. cornutum L.: м. Донецьк, Пролетарський р-н, парк поблизу БК ім. М. Горького, на квітнику, 23.07.1996, В.К. Тохтарь.

Solidago canadensis L. Вид північноамериканського походження, що поширився повсюдно в різноманітних західноєвропейських країнах як інтродуцент, що дичавіє. В Україні зустрічається значно рідше, оскільки досить рідко спроможний зростати самостійно, поза культивуванням. Проте окремі рослини, що спонтанно зростають, були знайдені в м. Донецьку: 28.09.1999, В.К. Тохтарь.

Таким чином, склад флори регіону за останні роки значно змінився. Тому є актуальною підготовка спеціального флористичного видання з його сучасного стану. Ці нові відомості поповнили блок "Флора південного сходу України" бази даних з біорізноманітності фітобіоти регіону. Гербарій названих видів зберігається в Донецькому ботанічному саду НАН України (DNZ).

- 1 Бурда Р.И., Остапко В.М., Тохтарь В.К. Дополнение к "Конспекту флоры юго-востока Украины" // Интродукция и акклиматизация растений. – 1995. – Вып. 24. – С. 31–36.
- 2 Бурда Р.И. Адвентивные североамериканские растения на юго-востоке Украины // Экология и ноосферология. – 1996. – Т.2, № 1. – С. 105–112.
- 3 Клоков М.В. Расообразование в роде тимьянов – *Thymus* L. на территории Советского Союза. – Киев: Наук. думка, 1973. – 190 с.
- 4 Кондратюк Е.Н., Бурда Р.И., Остапко В.М. Конспект флоры юго-востока Украины. Сосудистые растения. – Киев: Наук. думка, 1985. – 272 с.
- 5 Кондратюк Е.М., Остапко В.М. Особенности поширення видів роду *Rosa* L. у Донбасі // Укр. ботан. журн. – 1988. – Т. 45, № 1. – С. 23–26.
- 6 Кондратюк Е.Н., Остапко В.М. Редкие, эндемичные и реликтовые растения юго-востока Украины в природе и культуре. – Киев: Наук. думка, 1990. – 152 с.
- 7 Определитель высших растений Украины. – Киев: Наук. думка, 1987. – 548 с.
- 8 Остапко В.М. Новый вид роду *Thymus* L. // Укр. ботан. журн. – 1987. – Т. 44, № 2. – С. 47–48.
- 9 Остапко В.М. Новый вид *Thymus didukhii* Остапко та його фітоценотичні особливості // Укр. ботан. журн. – 1990. – Т. 47, № 2. – С. 92–95.
- 10 Остапко В.М. Нові таксони роду *Galium* L. (Rubiaceae) // Укр. ботан. журн. – 1993. – Т. 50, № 6. – С. 59–63.
- 11 Остапко В.М. Нові види роду *Vincetoxicum* N.M.Wolf // Укр. ботан. журн. – 1995. – Т. 52, № 2. – С. 271–276.
- 12 Сенников А.Н. Новые данные о распространении *Veronica windobonensis* (Scrophulariaceae) на территории бывшего СССР // Ботан. журн. – 1995. – Т. 80, № 5. – С. 15–18.
- 13 Флора европейской части СССР: В 8 т. – Л.: Наука, 1974–1995. – Т. 1–8.
- 14 Флора УССР: В 12 т. – К.: Вид-во АН УССР, 1936–1965. – Т. 1–12.
- 15 Хужановский В.И. Розы. – М.: Сов. наука, 1958. – 498 с.
- 16 Червона книга України: Рослинний світ. – К.: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1996. – 608 с.
- 17 Черепанов С.К. Сосудистые растения России и сопредельных государств. – СПб.: Мир и семья, 1995. – 990 с.
- 18 Burda R.I., Tochtar V.K. Invasion, distribution and naturalization of plants along railroads of the Ukrainian South-East // Укр. ботан. журн. – 1992. – Т. 49, № 5. – С. 14–18.
- 19 Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.M. Vascular plants of Ukraine. A nomenclatural checklist. – Kiev, 1992. – 346 p.

ДБС НАН України

Получено 02.04.2001

УДК 581.9: 582.1: 502.7(477.60)

Нові доповнення до складу флори південного сходу України / Остапко В.М., Тохтарь В.К., Войко Г.В., Хархота Г.І., Купенко Н.П., Муленкова О.Г., Шпильова Н.В. // Промышленная ботаника. – 2001. – Вып.1. – С. 45–51.

Флора Південного Сходу України налічує 1949 видів з 627 родів і 133 родин. Наведені дані про нові та рідкісні для регіону види, знайдені у 1996–2000 роках: *Galinsoga urticifolia* (Kunth.) Benth., *Impatiens parviflora* DC., *Linaria ruthenica* Blonski, *Solanum zeleretzki* Pojark., *Thymus ciliatissimus* Klokov та ін.

Библиогр.: 19 источников.

New additions to the composition of the south-eastern Ukraine flora / Ostapko V.M., Tokhtar V.K., Boyko H.V., Kharkhota G.I., Kopenko N.P., Molenkova O.G., Shpiliova N.V. // Industrial botany. – 2001. – V.1. – P. 45–51.

Flora of the south-eastern Ukraine embraces 1949 species from 627 genera and 133 families. New data on new and rare plants for the region under the question are presented, they were reported in 1996–2000: *Galinsoga urticifolia* (Kunth.) Benth., *Impatiens parviflora* DC., *Linaria ruthenica* Blonski, *Solanum zeleretzki* Pojark., *Thymus ciliatissimus* Klokov, etc.